

КОН ЗАПИСИТЕ ВО ЕДЕН АПОСТОЛ

Вангелица ДЕСПОДОВА, Скопје

Во ракописниот оддел на Публичната библиотека »С. Шчедрин« во Ленинград со број Q n I 46 е обележен еден апостол од 14 век. Ракописот е од јужнословенско потекло, а на Публичната библиотека ѝ го продал Стефан Верковиќ, па затоа овој апостол е познат и под називот Верковиќев апостол.

Ракописот претставува апостол апракос од српска редакција, пишуван е на пергамент со полууставно писмо од втората половина на 14 век. Текстот е читок, пишуван со црно мастило, а заглавијата и иницијалите со црвено мастило.

Апостолот е оштетен и непотполн. Запазени се 99 листа, големина 21 × 14 см. Почетокот и крајот се изгубени. Текстот почнува од средината на четивото за сабота, третата недела по Велигден: ... мѣше же оученицѣ ноѣнио и свѣсишоу его по стѣнѣ въ кошницѣ. и приде Славоуль въ Ивер(оу)ста(н)иѣ ... (Дејан IX, 25—26). Од л. 63v почнува месецословот (начето(к) мѣсѣце(и) ш(т) мѣсѣ)ца се(к)тѣбриѣ). до а(г)гоу(ста). Крајот на ракописот е прилично оштетен, така што од 94. до 99. лист останале само одломки.

Во овој прилог ќе се задржиме само на неколкуте приписки што ги наоѓаме во овој апостол. Текстот на апостолот останува да биде обработен во друга прилика и од него ќе бидат цитирани примери само за поткрепа на некоја јазична црта од приписките.

Значењето на разни записи, натписи и приписки на маргините од ракописите е истакнувано многупати. Тие претставуваат важен материјал при проследувањето на некои појави во областа на јазикот, зашто не се препишувани од некоја предлошка, туку нив ги составувал препишувачот на ракописот, при што, се разбира, си дозволувал поголема слобода во изразувањето.

Приписките што ги наоѓаме во нашиов апостол имаат големо значење покрај другото и поради тоа што се пишувани од иста рака како апостолот. Меѓутоа и овде, како кај сите записи и натписи, во поголема мера отколку во канонизираниот текст на апостолот се присутни јазични подновувања и црти карактеристични за дијалектот на преписувачот. Со нивна помош ќе се потрудиме да го определиме местото каде можеби е пишуван апостолот, односно дијалектот на преписувачот на апостолот.

Еве ги тие приписки¹: I л. 26: прости б(о)ж(е) п(о)па Николае ере ми донесе вовець квашень .; II л. 31: донде граматикъ ѡ(а) Зьгоща та и писа: ап(осто)ла.; III л. 38v: донде Петръ мажъ г(а)е пишѣхъ Б(о)гъ да го прости на сен свѣ(т) и на боудещи.; IV л. 50v: ба(а)говѣре(н) а(н)гг(е)ль принесе Динитра и Ра(а) [а] . г(а)е се пишѣше книгата помогохе со щимъ можѣхуѡу. Б(о)гъ да хи прости на сен свѣтъ и на боудещимъ вѣкоу амин(н); V л. 62v: помени г(оспод)и д(оу)шоу рабоу твою Магъ въ ц(а)р(ьст)ви си.; VI л. 89v: † прости Б(о)ж(е) Ина ере ни поможе та створи сѣѣ харутице да д[ело] апостоловъ . сврши го п(о) па[. . .] амин(н) .; VII л. 91v: вѣдѣти же по(а)обавет бра(ти)ю тако не вврѣто(х) изъ сѣѣ афиво(а) . ѿ . мь ап(осто)ломъ та ѡс[тави]хъ — понатаму листот е скинат.

Покрај сите седум записи што се регистрирани кај П. А. Лавров² и Е. Е. Гранстрем³, забележавме уште две приписки што се многу тешко читливи, па нашата реконструкција може да биде повеќе или помалку точна: л. 32v: Д[. . .] [гъда] где пишѣ [гъда го прос. . .] и на л. 74: ѡ п(а)ме(т) ме[s] [. . . ницо(а)опекс].

I

1.1 Во сите наведени записи е одразено мешањето на графиските знаци за еровите и секогаш е употребен само малиот ер. Во т. н. слаба позиција ерот отпаѓа (сп.: ѡ(а), створи, книга, сврши) а во т. н. јака позиција или кога слабиот ер во говорната верига зазема место како јаките ерови гласни (на пр. на крајот од предлозите или кај членуваните зборови) малиот ер се вокализира

¹ Надредните букви ќе ги спуштаме во редот. Скратените зборови ќе се транслитерираат во мала заграда (). Реконструираниот текст ќе биде во аглеста заграда [ ].

² П. А. Лавров, Апостол из собрания Верковича, Изборник Киевский, посвященный Т. Д. Флоринскому, Киев, 1904, стр. 65—74.

³ Е. Е. Гранстрем, Описание русских и славянских пергаменных рукописей. Рукописи русские, болгарские, молдовлахийские, сербские. Ленинград, 1953.

во е (сп.: *вовецъ квашень, вл(а)говѣре(н), сен*), а големиот во о (сп.: *со щинь*). Истата појава ја наоѓаме и во текстот на апостолот. Сп.: *призовоу 8, коренитецъ 8, въ сонѣмишихъ 8, въ тон ча(с) 10, срьдовѣдецъ 10, възопи 10v, вонъ 11v, 16, поласось 16, перьци 18, прѣходоецъ 20, сотникъ 22, пришедь 22, повинень 25v, во все 26, праведни 26, весь днь 26v, соз(д)ание 31v, начетока 34, пр(о)рочествие 37, лестцы 37v, надо всѣми 44, со всакою 44v, ѡ коньцель 44v, во вса 45v, на послѣдок 55, възлездне 56, 57, оупованне 58v, вѣнець 70v, младенець 93.*

1.2. Како во текстот на апостолот, така и во приписките место *ѡ* најчесто се пишува *оу* (сп.: *Николѡ, боудеши, можѣху, боудешии, д(оу)шоу равоу твою Магѡ*) што е обично за сите записи и натписи пишуваани на македонско јазично подрачје од 14 век па сѐ до 18 век. Меѓутоа, еднаш место *ѡ* наоѓаме *а* (сп.: *Петръ мажъ*) што е карактеристично само за текстовите од македонска јазична редакција.

1.3. Изговорот на *ѡ*, *ѣ* и *е* веројатно бил доста близок во говорот на пишувачот на записите, зашто ги наоѓаме пишуваани една место друга. Сп.: *сиѣ хартице акуз. едн. или множ., помени г(оспод)и, г(а)е се пишѣше.*

1.4. Место носовката од заден ред ја наоѓаме понекогаш напишана носовката од преден ред (сп.: *на боудешии вѣкоу*), а во текстот на апостолот имаме и примери кога *ѡ* добиено од *ѡ* преминува во *е*. Сп.: а) Во 1. л. едн. сег. вр.: *хвале 31, прѣпирае 44, ише 44*; б) Во 3. л. мн. сег. вр.: *ѡправдають се 26*; в) Во партиципот: *идешии 10v, прѣвладелии 30, противѣвѣшии ми се 32, вѣроуешии 37v, виваѣцаа 45, изнамаганѣцаго 55, гредели(и) 59* и др.

1.5. Познато е дека фонемата *ѡ* се јавува на историски план како континуант на носовката *ѡ*, секундарниот *ѡ* и во група со *р* и *л* како придружен рефлекс на вокалните *р* и *л*. Во текстот на апостолот Qn I 46 има и неколку примери кога е пишувано *ѡ* место *ѡ* и обратно. Сп.: *мѡздо[ѡ] 23*; 3. л. мн. импф. *проповѣдахъ 8, вѣхъ 78.*

1.6. По **Ч, Ж, Ш** и **ЖД, ШТ** има пишување со *ѣ* како во приписките (сп.: *пишѣхъ, пишѣше, можѣху*), така и во текстот на апостолот (сп.: *сиѣшѣти се 3, въпрашѣте 3v, стрѣжѣху 6, оутѣшѣние 7, мильѣти 7v, граждѣнень 12, ѡ(т) роуки чл(овѣ)чнѣ 12v, тыщѣше се 15, чѣлаху 21, ѡвичѣемъ 22, множѣшии 22v, ѡличѣите 24, причешѣти се 24, тыщѣниемъ 29v, тежѣние 31v, множѣши 34, послушѣють 37v, съграждѣне 43v, оугаждѣти 44, ѡсоуждѣеть 55, оутѣшѣите 56v, ѡсѡщѣеть 59, чѣша 60v.*

1.7. Покрај примерите како *Ѣаоула* 7, *ѡра* 9, *вола* 16; *Римлѣнемъ* 17v, *възлюблѣ* 26, *избавлѣеть* 40, *ѡ(ангѣ)лю* 44 во текстот на апостолот наоѓаме и примери што сведочат за затврднувањето на **л**, **р**, **н** во говорот на препишувачот (сп.: *ѡра* 9, *вола г(оспод)на* 24v, в *поустинахъ* 26v, *н(ы)нѣшнаго часа* 32, *вљажнаго* 36v, *вишнаго* 63).

1.8. По загубата на слабите ерови се засилува едначењето по звучност. Оваа појава е регистрирана и во записите што се предмет на нашиов прилог (сп.: *ѡ(а), гдѣ* 3x) и во текстот на апостолот (сп.: *звора* 3, *здѣ* 11v, *тешькомъ* 14v, *тешьци* 15, *ташько* 23, *расматрѣлѣ* 60v, *расоудить* 77v).

II

2.1. Под влијание на својот говор пишувачот на приписките еднаш употребил и членска форма. За член ја сметаме формата од л. 50v (*г(а)ѣ се пишѣше книгата*), но не и формата од л. 89v (*да дело апостоловъ . свърши*).⁴

2.2. Предлогот **на** одел во стариот јазик и со акузативот и со локативот во ознака на место, но со локативот се означувало мирување, а со акузативот правец, движење. Во говорот на пишувачот на овие приписки старата падежна флексија е веќе расколебана и усетот за мирување и движење е веќе изгубен, па тој во сосема еднаква конструкција еднаш употребува акузатив, а другпат локатив. Сп.: л. 38v: *на сѣи свѣт(т)* и *на боудѣщи* и л. 50v: *на сѣи свѣтъ* и *на боудѣщиимъ вѣкоу*.

2.3. Нашето внимание го привлекуваат и некои заменски форми. Двосложните форми од некогашната замена *и(же)*, *ѡ(же)*, *ѡ(же)*, употребувани без предлози, се скратувале во датив и акузатив еднина на следниов начин: *ѡмоу* > **му**, *ѡго* > **го**, *ѡни* > **и**, *ѡ* > **ја**.⁵ Во записите на л. 38v и 89v ја наоѓаме кратката заменска форма за машки род во акузатив **го** (сп.: *Б(ог)ъ да го простѣ, свърши го*).

2.4. По аналогија на единските дативни форми **ми**, **ти** и во датив множина почнале да се употребуваат акузативните форми **ни**, **ви**. Сп. во нашиве записи: *простѣ бѣ гана ерѣ ни поможѣ*.

⁴ в. заб. 2.

⁵ Б. Конески, Историја на македонскиот јазик, Скопје, 1965, стр. 122.

2.4.1. Кратките заменски форми **ни**, **ви** денеска се употребуваат во нашиот јазик само во датив, а не и со старите акузативни конструкции. Исклучок претставуваат некои наши говори како костурскиот или дримколско-голобрдскиот говор.⁶ Сп.: **да ни браниш ти** (Гинеец), **ни виде нас** (Дренок). Се поставува прашање дали разновидностите **ни**, **ви** од овие говори треба да се сметаат како континуанти на старите **нѝ**, **вѝ** или се работи за нови образувања.

2.5. Старите акузативни заменски форми **ѝ** за машки и женски род и **ѝ** за среден род најпрвин почнале да се истиснуваат од генитивно-локативната множинска форма **иѝ** која се изменила подоцна во **ѝ** и најпосле во современиот македонски литературен јазик со **ги**. Замената **х** во **г** е последица од влијанието на еднинската форма **го**.⁷ Во некои наши дијалекти, каде **х** има тенденција да се губи, поранешната заменска форма **хи** гласи **и**.⁸

2.5.1. Во приписките од нашиот апостол ја среќаваме формата **ѝ** (сп.: **Б(ог)ѝ да ѝ прости**). Формата **хи** е регистрирана и кај Јордан Иванов.⁹ На стр. 74 во една белешка во псалтир од 1677 год. од манастирот св. Никола, Слѣпче стои: **Б(ог)ѝ да хи прости**. Исто така во белешки од 1680 год. наоѓаме на стр. 255: **та хи пратихме и да хи препишете**, а на стр. 253 имаме пример **да хи чате**. Во Крнинскиот Дамаскин од 16 век во генитив-акузатив од личната замена за 3. л. мн. исто така се среќава неорганско **х**.¹⁰

2.6. Заменката **ѝ** ја среќаваме низ текстовите во форми добиени со контаминација од **ѝ + ѝ** со различни степени на развик: **ѝи** (**си**, **ѝи**) за машки род, **ѝи** (**ѝи**) за женски род и **ѝи** (**ѝи**) за среден род. Во приписката бр. 6 ја среќаваме формата за женски род **ѝи**, но тука не е сигурно дали се работи за акузатив еднина или множина.

⁶ Б. Видоески, Дебарските говори, Македонски јазик XIX, стр. 64.

⁷ в. заб. 5, стр. 78.

⁸ Б. Видоески, Поречкиот говор, Дипломски работи, кн. 1, Скопје, 1950, стр. 25; Б. Конески, За неорганското **х** во македонскиот јазик, Македонски јазик V, 1954, кн. 2, стр. 198—199; истиот, в. заб. 5, стр. 78.

⁹ Й. Иванов, Български старини изъ Македония, София, 1931.

¹⁰ Петар Хр. Илиевски, Крнински Дамаскин, Скопје, 1972, стр. 166.

¹¹ Цитирано според Б. Конески, заб. 5, стр. 167.

2.7. Откако испаднал ерот во групата чѣт- се зголемил бројот на согласките во непосреден допир и со тоа се отежнал изговорот. Поради тоа, доста рано (на пр. во Битолскиот триод од 12 век или во Добрејшево евангелие од 13 век) заменката чѣто ја среќаваме во формата што, која подоцна се видоизменила во некои наши говори дури во шо. Од нашиве приписки можеме да го посочиме примерот помогохе со цинь можѣхуу.

2.8. Во нашите стари текстови може да се забележи стремежот кон изедначување на наставките кај глаголите. Така, старата аористна наставка за 3. л. мн. -шѣ се вкрстила со имперфектната наставка -хѣ. Во повеќето наши дијалекти се установила во 3. л. мн. за аорист и имперфект имперфектната наставка -хѣ која се јавува денеска како -ха (во говорите каде сеуште се чува х) или во нејзините разновидности -ва (во северните македонски говори) и -ја. Во говорите каде х се изгубило (и во литературниот јазик) се употребува наст. -а. Во говорот на пишувачот на записите и апостолот ја наоѓаме во аор.-импф. наставката -хе (сп.: помогохе покрај можѣхуу во записите и послушѣхе 10, послушахе 11, искахе 12, вѣхе 12v, истякохе 16v во текстот на апостолот). Наставката -хе е засведочена за костурскиот говор во 16 век (в. во речникот на костурскиот говор, издаден од Ч. Цанели и А. Вајан *nóstha mi te ukradóhe, dénja mi te prodadóhe*). Денеска наст. -е за 3. л. мн. во аор.-имперфект покрај костурскиот говор се употребува и во најзападните наши говори-дебарскиот, горнополошкиот, кичевскиот, струшкиот и охридскиот кои непосредно граничат (сп.: *викае, дојдое, донесое* и сл.).¹²

2.9. Денешната наставка -ме за 1. л. мн. во сег. вр. ја познаваат сите македонски говори (освен северните каде под влијание на српскиот јазик има -мо). Во некои наши писмени споменици наст. -ме проникнала уште во 12—13 век (сп. во Охр. ап.: *есме* Дејан 16,28, Рим 8,16, Рим 15,1; *имаме* Рим 5,1, Рим 15,4; *дам* I Кор 9,12, *там* I Кор 8,8; *вѣроуеме* II Кор 4,13), а ја наоѓаме и во текстот на нашиот апостол (сп.: *есме* 11v, 13,30). Интересно е да се забележи дека сите овие форми најпрвин ги среќаваме кај глаголите од групата на атематските глаголи. По губењето на еровите во слаба позиција наставките за 1. л. едн. и 1. л. мн. сег. вр. кај атематските глаголи совпаднале. За да се избегне оваа

¹² в. заб. 6, стр. 64.

омонимија во 1. л. мн. почнува да се употребува наставката **-ме** која се проширила подоцна и на другите глаголки групи. Во малешевскиот и пијанечкиот говор кај глаголите од **а**-група се употребува наставката **-ме** (сп.: **кóпаме, íграме, шéтаме, бéгаме**), но кај глаголите од **е**- и **и**-група многу почеста е наставката **-м**, крајното **-е** туку речи не се слуша (сп.: **нóсим(е), вóзим(е), бóрим(е) мéрим(е), плетém(е), сечém(е)** и сл.).¹³

III

3.1. Сврзникот **еѐ** го среќаваме во записиве двапати со значење **'бидејќи, зашто'** (сп.: прости Б(о)ж(е) П(о)па Николѐ еѐ ми донесе бовецъ квашень; прости Б(о)ж(е) Ына еѐ ни поможе). Во речникот на Ф. Миклошиќ¹⁴ сврзникот **еѐ** е регистриран на пр. во Михановиќевиот триод (сп.: прстите ме о господѣ, вратие, еѐ забихъ поставити на редоу на .с. часъ съ паринсомъ) и во Шафариковиот (**еѐ**), обата од српска јазична редакција. Со истото значење, но во облик **јер**, овој сврзник се употребува и во современиот српскохрватски книжевен јазик.¹⁵

3.2. Сврзникот **та** исто така е регистриран во речникот на Ф. Миклошиќ.¹⁶ Во современиот македонски јазик тој се употребува: а) при сврзување на глаголи со последователност на дејствата; б) со последично дејствие; в) за спротивставување и сопоставување.¹⁷

3.2.1. Сврзникот **та** е употребен во записите на л. 31 (доиде граматикъ ш(д) Зьгоца та и писа) и л. 89v (прости Б(о)ж(е) Ына еѐ ни поможе та створи сиѣ хартице) со значење **'и'**, но не и во записот на л. 50v (г(д)е се пишѣше книгата) каде, според нас, се работи за член.

Во приписките на л. 38v (доиде Петръ мажъ г(д)е пишѣхъ) и на л. 50v (бл(д)говѣре(н) д(н)гг(е)лъ принесе Димитра и Ра(д)[а]. г(д)е се пишѣше книгата) е употребен прилогот **кѣде** во облик **гѣ** не со ознака на место, туку со значење **'кога'**.

¹³ Методи Кушевски, Делчевски градски говор, Македонски јазик IX, кн. 1—2, стр. 89.

¹⁴ Franz von Miklosich, Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, репринт, 1963, стр. 1158.

¹⁵ Речник српскохрватскога книжевног језика, књ. 2, стр. 598, Нови Сад—Загреб, 1967.

¹⁶ в. заб. 14, стр. 981.

¹⁷ Речник на македонскиот јазик, стр. 356, т. III, Скопје, 1966.

IV

4.0. Записите во нашиов апостол се особено значајни и во ономастички поглед, зашто се спомнуваат и неколку лични имиња што се во своите народни форми.

4.1. Формата **Николс** претставува акузативна форма од личното име **Никола**.

4.2. Личното име **Петрџ** е употребено во номинативната форма.

4.3. Личното име **Димитџ** го среќаваме во неговата акузативна форма **Димитра**.

4.4. Според акузативната форма $R_d(A)[a]$ не може точно да се определи неговата номинативна форма. Во македонскиот ономастикон се познати повеќе форми од ова лично име како **Раде**, **Радо**, **Радан**, а можеби и бессуфиксалната форма **Рад**.¹⁸ Да ја спомнеме и можноста да се работи за женското име **Рада**.

4.5. Ист е случајот и со акузативната форма **Јина** која може во номинатив да гласи **Јане**, **Јани**, **Јано**, па и **Јан**.

4.6. Формата **Магс** веројатно треба да се сфати како акузатив од **Мага**, што е, веројатно, дериват од првиот дел на личните имиња **Маргарита** или **Магдалена**.

4.7. Особено е интересен обликот **Зьгоџа** кој, веројатно, означува населено место. Доколку би се успеало да се определи локалитетот на ова место, би се утврдило и каде е пишуван апостолот, односно кој бил дијалектот на пишувачот на записите и апостолот. Топонимот **Зьгоџа** веројатно е образуван од $сџ + гостџ > Зьгоџџ$ (исто како $велин + гостџ > Велгоџти$, Охридско).

Топонимите ретко постојат само како микротопоними, за нив обично имаме поткрепа или на истото јазично подрачје или во другите словенски територии. На македонска територија не можевме да најдеме таков топоним, но за него најдовме поткрепа во селото **Zgošća**¹⁹, што се наоѓа во Босна, југоисточно од Зеница и кое е познато по едни од најубаво декорираните камени над-

¹⁸ Т. Стаматоски (Личното име Димитри (-ј, -ја) и неговите деривати во македонскиот јазик, Македонски јазик XXIII, 1972, стр. 249—263) покрај широкиот репертоар на форми образувани од личното име Димитри (-ј, -ја) ја наведува и формата **Дим** и истакнува дека бессуфиксалните форми на личните имиња биле многу обични кај другите словенски народи во постариот период.

¹⁹ Enciklopedija Jugoslavije, Т. 8, стр. 624; Enciklopedija Leksikografskog zavoda, Т. 6, стр. 143 и 731.

гробни споменици. Да ги посочиме уште и топонимите Živogošće во близината на Макарска, каде има фрањевачки манастир или босанската жупа Vidogošća или Vogošća.²⁰

4.8. На лексички план се интересни зборовите: *вовецъ квашень*²¹, *граматникъ*, *хартица* и *афивол* кој претставува грцизам и означува нешто пропуштено. На страницата каде што е напишан овој збор испуштен е еден лист од текстот кој го немало, веројатно, ниту во предлошката.

ЗАКЛУЧОК

Разгледувајќи ги дадениве записи од јазична гледна точка доаѓаме до следниов заклучок: текстот на апостолот е препишан од предлошка со српска јазична редакција, а дијалектот на препишувачот доаѓа до израз само во спорадични примери. Поинаков е случајот со записите што ги наоѓаме во овој апостол. Примерите каде е одразена вокализацијата на *ѡ* во *ѣ* и *ѡ* во *Ѡ*, преминот на *ѡ* во *Ѡ*, мешањето на графиските знаци за *ѡ*, *ѡ*, *ѣ*, едначењето по звучност, употребата на членска форма, расколебаноста на старата падежна флексија, некои заменски форми како *Ѡ*, наставката *-ѡѣ* за 1. л. мн. сег. вр., сврзникот *ѡѡ* и сл. сведочат дека записите се од македонска јазична редакција. Некои примери како заменските форми *ѡѡ*, *ѡѡ*, *ѡѡ*, наставката *-ѡѣ* за 3. л. мн. во аор.-импф., преодот во *ѣ* на *ѡ*, добиено од *ѡ* и др. упатуваат на Западна Македонија.

Sažetak

BILJEŠKE U VERKOVIČEVU APOSTOLU

U Zbirci rukopisa biblioteke »S. Šćedrin« u Lenjingradu nalazi se apostol — aprakos iz XIV stoljeća (sign. Qn I 46) nazvan Verkovičev apostol.

Na njegovim marginama može se uočiti devet bilježaka koje su posebno zanimljive, a ponajviše zato jer ih je napisala ista osoba koja je prepisala apostol. Karakteristične crte tih bilježaka su neke inovacije u pogledu jezika i dijalekta u odnosu na kanonski tekst apostola. Te je inovacije uveo prepisivač.

²⁰ Anđelić Pavao, Stara bosanska župa Vidogošća ili Vogošća, Glasnik zemaljskog muzeja, Sarajevo, 1971, стр. 337—346.

²¹ в. заб. 17, т. I, стр. 39, Скопје, 1961.

Jezična analiza bilježaka otkriva ovo: tekst apostola prepisan je iz originala srpske redakcije; vokalizacija se reflektira kod α , ϵ , η , $\omicron$; κ prelazi u α ; grafija α , η , ϵ se miješa; upotrebljava se član; nedosljedna je upotreba stare fleksije; zamjenični oblici kao $\rho\omicron$; sufiks $-\mu\epsilon$ za 1. lice pl. prezenta; veznik $\tau\alpha$. Svi ovi primjeri svjedoče da bilješke pripadaju makedonskoj redakciji, a zamjenični oblici $\chi\eta$, $\eta\eta$, $\kappa\eta$, sufiks $-\chi\epsilon$ za 3. lice pl. aorista, prijelaz α u ϵ , koji proizlazi iz κ itd., daju naslutiti da se radi o dijalektu Zapadne Makedonije.